

Referanduma Giderken

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ

KARŞILAŞTIRMALI - DEĞERLENDİRMELİ

İZMİR BAROSU

yenianayasa.izmirbarosu.org.tr

**Referanduma Giderken
ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ
Karşılaştırmalı - Değerlendirmeli**

GENİŞLETİLMİŞ İKİNCİ BASKI

Yönetim Yeri

İZMİR BAROSU

1456 Sokak No.14 35220 Alsancak - İZMİR

Tel. 0232 400 00 04 - 463 00 14 Faks. 0232 463 66 74

www.izmirbarosu.org.tr

Baskı

YABANERİ MATBAACILIK AMBALAJ - YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Bornova Cad. No: 9/6 B Öztim İş Merkezi 35070 İŞİKKENT / İZMİR

Tel: 0232 472 0 777 (Pbx) Fax: 0232 472 24 54

Baskı Tarihi

İzmir Barosu, Türk Hukuk Sistemini, adaleti, demokrasiyi, Türkiye Cumhuriyetinin bekasını ve Türk Milletinin kaderini etkileyecek her konuda olduğu gibi, Anayasa değişikliği konusunda da üzerine düşen öncülük görevini yerine getirmiş ve tarihten gelen misyonunun gereği üzerine düşen sorumluluklarını yüklenmeye devam edecektir.

Milletimiz; vatanın bütünlüğü için BÖLÜNMEYE, milletin birliği için PARÇALANMAYA, Cumhuriyetimiz için REJİM DEĞİŞİKLİĞİNE neden olacak bu Anayasa değişikliğinin, TBMM’de seçtikleri milletvekilleri tarafından sağduyu ve vatanseverlik duyguları ile durdurulmasını sabırla beklemiştir. Ancak umut edilen, beklenen olmamış ve konu Referanduma taşınma sürecine gelmiştir. Bu sonuç karşısında, vekillerinin yapamadığını asiller olarak Aziz Türk Milleti yapacak, ülkemiz için telafisi çok zor sonuçlar doğuracak olan bir Anayasa değişikliğine sandıkta en güzel cevabı verecektir.

Mesele, kişisel ya da herhangi bir parti meselesi değildir.
TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN VARLIĞI VE DEMOKRASİ MESELESİDİR.

Referandumda oylayacağımız konu; ülkemizin nasıl yönetileceğinden ziyade Türkiye Cumhuriyeti’nin tapusunun tek kişiye teslim edilip edilmeyeceğinin kararıdır...

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri Cumhurbaşkanları, Türk Milletinin tamamını temsil eder ve kucaklar. Oysa ki değişiklikle, Parti Genel Başkanı seviyesine düşürülmüş olan bir Cumhurbaşkanının sadece kendi partisinin il ve ilçe teşkilatları ile kendi seçmenini kucaklayacağı çok açıktır.

Bu ise zaten din, etnik köken, mezhep, laik - antilaik gibi çatışmalarla kutuplaştırılan halkımızın resmen bölünmesi sonucunu da doğurabilir. Halkı bölünmüş bir devlette de istikrar olamaz...

Özgürlüklerin ve yatırımların hukuki güvenliğinin bağımsız mahkemelerce sağlanmadığı, milletin iradesini mecliste görmediği, meclisin değersizleştirildiği bir ülkede istikrar sağlanamaz.

Ama biliyoruz ki, önümüzdeki referandumda halkımız egemenliğine ve cumhuriyetine sahip çıkacaktır. Ne Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün saraydan alarak kendisine verdiği egemenliğini, ne de Türkiye Cumhuriyeti’nin tapusunu hiçbir kişiye asla teslim etmeyecektir.

Çünkü bu ulus, cumhuriyetinin ve özgürlüğünün bedelini, şehit kanıyla ödemiştir.

Laik ve Demokratik Türkiye Cumhuriyeti’nin varlığı, Parleментар Sistem devami, Hukukun Üstünlüğü, Yargı Bağımsızlığı ve Kuvvetler Ayrılığı için tercih sizin..

Referandumda vereceğiniz kararın ülkemiz ve ulusumuz için HAYIR’lı olmasını diliyoruz.

“ EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR ”

**İZMİR BAROSU YÖNETİM KURULU ADINA
BAŞKAN**

AV. AYDIN ÖZCAN

A) 101/son md. «Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir» ibaresinin ilgası bakımından ve 9.(tarafsız Yargı), 76.(25 yaş milletvekili), 149.(Anayasa Mah. Toplantı Usulü), mad. değişiklikler yayımı tarihinde yürürlüğe girer. **(16.04.2017)**

B) Hakimler ve Savcılar Kurulu üyeleri 30 gün içerisinde seçilirler. **(16.05.2017)**

C) 75,77,101 ile 102 yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte **(03.08.2019)**

D) 03.11.2019 tarihinde Milletvekili, Cumhurbaşkanı seçimi birlikte yapılır. -görevler seçime kadar devam eder.- **(03.11.2019)**

E) diğer değiştirilen ve ilga edilen maddeler, TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda C. Başkanı göreve başladığı tarihte. **(07.11.2019)**

Not: Bu kitapçıkta maddeler, yukarıda belirtilen yürürlük tarihlerine uygun olarak sıralanmış ve tarihlerin olduğu renklerdeki bandlara göre düzenlenmiş olup açıklanmaya çalışılmıştır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

IX. Yargı Yetkisi

Madde 9 – Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

IX. Yargı Yetkisi

Madde 9 – Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve **tarafsız** mahkemelerce kullanılır.

DEĞİŞİKLİK

Eski metindeki “*bağımsız*” ifadesine “*tarafsız*” ifadesi de eklenmiştir.

DEĞERLENDİRME

Tarafsızlık Yargı’nın temel ve doğal niteliklerinden biri olsa da , “*Yargı Bağımsızlığı*” ile yargısal tarafsızlık hedeflerine yalnızca Anayasa’ya ilave edilecek bir kelime ile ulaşılamayacağı açıktır. Ancak, bu noktada daha da önemli olan ve asıl dikkat çekilmesi gereken husus; yargı bağımsızlığına aykırı olan ve yargının tarafsızlığını zedeleyici nitelik taşıyan kimi hükümlerin de Anayasa’da yer alması ihtimalidir.

Yargı tabidir ki yargılananlar bakımından tarafsız olmalıdır ancak bu maddede getirilmek istenen tarafsızlık bu tarafsızlık olmayıp yargının ilke ve uymak zorunda oldukları hukuk kurallarına karşı tarafsızlığı ifade etmektedir.

Bu kelimenin bu maddede kullanılması son derece tehlikeli sonuçlar getirebilir. Çünkü Cumhuriyetin kurucu temel ilkelerine göre, hepimiz Atatürk ilkelerinden, Cumhuriyet kazanımlarından, laiklikten, insan haklarından yana taraf olmalıyız. Tarafsızlık kelimesi ile, yargıya bu kavramlardan uzaklaşın, değerlendirmelerinizde bu ilkeleri göz önünde bulundurmayın anlamı çıkabilir. Bu sonuç da ülkenin bütünlüğüne zarar getirdiği gibi, toplum içersinde çalkantılara da sebep olarak kaos oluşmasına neden olabilir. Hukukun amacı düzen ve güvenin sağlanmasıdır. Bu madde ile bu amaçtan uzaklaşıp tam tersi bir sonuç yaratılabilir. Bizler Atatürk ilke ve devrimlerinden yana tarafsız.

Bu kelime ileride Osmanlı’da uygulandığı şekilde Çoklu Hukuk Sistemine geçiş için bir referans kelimesi olarak konmuş bulunmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

B. Milletvekili Seçilme Yeterliliği

Madde 76 – Yirmibeş yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, **yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar**, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, (Değişik ibare: 27/12/2002-4777/1 md.) terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler. (2) Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

B. Milletvekili Seçilme Yeterliliği

Madde 76 – Onsekiz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, **askerlikle ilişkisi olanlar**, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, (Değişik ibare: 27/12/2002-4777/1 md.) terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler. Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

Türkiye’de uzun yıllardır tartışmalara konu olan seçilme yaşı konusunda bir düzenleme yapıldığı ve seçilme yaşının on sekize indirildiği görülmektedir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

İKİNCİ BÖLÜM

YÜRÜTME

*Cumhurbaşkanı**Nitelikleri ve Tarafsızlığı*

Madde 101 – (Değişik: 31/5/2007-5678/4 md.) Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış ~~Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve~~ milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. ~~Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür. Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

~~toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir.~~
Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Son cümle metinden çıkartılarak oylamadan sonra hemen yürürlüğe girecek maddeler arasında teklifte düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ayrıca Anayasa'nın 149. maddesinde düzenlenen Anayasa Mahkemesi üye sayısının onikiden ona indirilmesine ilişkin değişiklik de hemen yürürlüğe girecek düzenlemeler arasında yer almaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

III. Hakimler ve Savcılar ~~Yüksek~~ Kurulu

Madde 159 – (Değişik: 7/5/2010-5982/22 md.) Hâkimler ve Savcılar ~~Yük-sek~~ Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar. Hâkimler ve Savcılar ~~Yüksek~~ Kurulu ~~yirmiiki asıl ve oniki yedek üyeden oluşur~~; üç daire halinde çalışır. Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. ~~Kurulun, dört asıl üyesi, nitelikleri kanunda belirtilen; yükseköğretim kurumlarının hukuk, (...) dallarında görev yapan öğretim üyeleri, (...) ile avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca, üç asıl ve üç yedek üye-si Yargıtay üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca, iki asıl ve iki yedek üyesi Danıştay üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca, bir asıl ve bir yedek üyesi Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca kendi üyeleri arasın-dan, yedi asıl ve dört yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından adli yargı hâkim ve savcılarınca, üç asıl ve iki yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idarî yargı hâkim ve savcılar arasından idarî yargı hâkim ve savcılarınca, dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

III. Hakimler ve Savcılar Kurulu**Madde 159 – (Değişik: 7/5/2010-5982/22 md.)**

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar. ~~Hâkimler ve Savcılar Kurulu on üç üyeden oluşur; iki daire hâlinde çalışır.~~ Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. ~~Kurulun, üç üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından, bir üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idari yargı hâkim ve savcılar arasından Cumhurbaşkanınca; üç üyesi Yargıtay üyeleri, bir üyesi Danıştay üyeleri, üç üyesi nitelikleri kanunda belirtilen yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilir. Öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçilen üyelerden, en az birinin öğretim üyesi ve en az birinin de avukat olması zorunludur. Kurulun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilecek üyeliklerine ilişkin başvurular, Meclis Başkanlığına yapılır. Başkanlık, başvuruları Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona~~

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde yapılır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, boşalmayı takip eden altmış gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır. Diğer üyeliklerin boşalması halinde, asıl üyenin yedeği tarafından kalan süre tamamlanır.

Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet Akademisi genel kurullarından seçilecek Kurul üyeliği için her üyenin, birinci sınıf adli ve idarî yargı hâkim ve savcılar arasında seçilecek Kurul üyeliği için her hâkim ve savcının; (...) oy kulla-nacağı seçimlerde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilir. Bu seçimler her dönem için bir defada ve gizli oyla yapılır.

Kurulun, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki ~~asıl~~ üyeleri, görevlerinin devamı süresince; kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamazlar veya Kurul tarafından başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler.

Hâkim ve savcıların görevlerini; ~~kanun, —tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere~~ (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

gönderir. Komisyon her bir üyelik için üç adayı, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla belirler. Birinci oylamada aday belirleme işleminin sonuçlandırılmaması hâlinde ikinci oylamada üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu aranır. Bu oylamada da aday belirlenemediği takdirde her bir üyelik için en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile aday belirleme işlemi tamamlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Komisyon tarafından belirlenen adaylar arasından, her bir üye için ayrı ayrı gizli oyla seçim yapar. Birinci oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu; bu oylamada seçimin sonuçlandırılmaması hâlinde, ikinci oylamada üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu aranır. İkinci oylamada da üye seçilemediği takdirde en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile üye seçimi tamamlanır. Üyeler dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir. Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki otuz gün içinde yapılır. Seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, boşalmayı takip eden otuz gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır.

Kurulun, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki üyeleri, görevlerinin devamı süresince; kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamazlar veya Kurul

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri, ilgili dairenin teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanının oluru ile Kurul müfettişlerine yaptırılır. Soruşturma ve inceleme işlemleri, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırılabilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

tarafından başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler. Hâkim ve savcıların görevlerini; kanun **ve diğer mevzuata** (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri, ilgili dairenin teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanının oluru ile Kurul müfettişlerine yaptırılır. Soruşturma ve inceleme işlemleri, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırılabilir.

KURUL'UN İSMİNDEN "YÜKSEK" KELİMESİNİN KALDIRILMASI

DEĞİŞİKLİK

"Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu"nın adındaki "...Yüksek..." kelimesinin madde başlığından çıkarılması önerilmektedir. Bu düzenlemeye paralel olarak, Anayasa'nın farklı yerlerinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na yapılan tüm atıfların da bu yeni isimlendirmeye uygun olarak düzeltilmesi öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bu düzenlemenin teknik olarak "yol açtığı" hiçbir etki bulunmamakla birlikte; Bu anlayışa göre Yargı, "Kuvvetler Ayrılığı" prensibine uygun olarak işleyen ve özellikle de Yürütme'nin ezici kuvvetine karşı vatandaşlar için bir güvence mekanizması olan bir "Kuvvet" olmaktan uzaklaştırılmakta ve adeta Yürütme'ye tâbi olan bürokratik bir organ şeklinde tasarlanmaktadır.

HÂKİMLER SAVCILAR (YÜKSEK) KURULU'NUN YAPISI

DEĞERLENDİRME

Açıkça belirtmek gerekmektedir ki bu öneri, Anayasa'nın 9. maddesinde tanımlanan **“...bağımsız ve tarafsız” Yargı hedefiyle taban tabana zıt bir düzenlemedir.** Gerçekten, önerilen değişiklik kapsamında, teklifin ilk halinde 13 üyeden oluşan Kurul'un 5 üyesinin doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüştü. Adalet Bakanının da Cumhurbaşkanı tarafından belirlendiği düşünüldüğünde, bu sayı 6'ya çıkıyordu.

Anayasa Komisyonunda yapılan değişikliklerle, Hakimler Savcılar Kurulunun üye sayısı **13** e çıkarılmıştır. Sonuç olarak, Kurula Adalet Bakanının katılamadığı hallerde katılması öngörülen Adalet Bakanlığı Müsteşarı, kurulun doğal üyesi haline getirilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın üst düzey kamu yöneticilerini ve dolayısıyla Adalet Bakanlığı Müsteşarını da Cumhurbaşkanı'nın kararnamesiyle atayacağı düşünüldüğünde, Kurul'un toplam 13 üyesinin 6'si bizzat Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş olacaktır.

Üstelik burada unutulmaması gereken şey; bu atamaları yapan kişinin sıfatı “Cumhurbaşkanı” olmasına karşılık, önerilen değişiklik uyarınca bu kişinin aynı zamanda **“İktidar Partisi Genel Başkanı”** olmasının kuvvetle muhtemel olduğudur. Nitekim teklife göre Kurul'un kalan 7 üyesi de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından atanacak olup; Cumhurbaşkanı'nın genel başkanı olduğu siyasî parti'nin çoğunlukta olacağı bir Meclis kompozisyonundan hangi eğilimdeki üyelerin geleceğini öngörmek güç değildir.

Sonuç olarak, bu öneri kapsamında Ülke'nin en yüksek yargısal atama kurulunun üyeleri, neredeyse tümüyle **“İktidar Partisi Genel Başkanı”** tarafından belirlenmiş ve atanmış olacaktır.

Bu noktada Siyasî Partiler Kanunu'nun parti genel başkanına tanıdığı geniş yetkiler neticesinde, Türkiye'de uzun süreden beri şikâyet konusu olan **“lider sultanı”** olgusunun da hatırdâ tutulması gerekmektedir. Zira bu olgunun da etkisiyle, Hâkimler Savcılar (Yüksek) Kurulu'nun (ve Anayasa Mahkemesi'nin) **neredeyse tüm üyelerinin fiilen bir tek seçici tarafından, şekillendirilmesi** söz konusu olacaktır. Bu durum karşısında, Hâkimler ve Savcılar (Yüksek) Kurulu'nun **“Anayasa'da yer alan bir Kurul”** olmasının da, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından herhangi bir güvence teşkil etmeyeceği açıktır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

*I. Türkiye Büyük Millet Meclisi***A. Kuruluşu:****Madde 75 – (Değişik: 23/7/1995 - 4121/8 md.)**Türkiye Büyük Millet Meclisi genel oyla seçilen **beşyüzelli** milletvekilinden oluşur.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

*I. Türkiye Büyük Millet Meclisi***A. Kuruluşu:****Madde 75 – (Değişik: 23/7/1995 - 4121/8 md.)**Türkiye Büyük Millet Meclisi genel oyla seçilen **altıyüz** milletvekilinden oluşur.**DEĞİŞİKLİK**

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısının 550'den 600'e çıkarılması öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Genel olarak Anayasa değişikliği ile Meclisin etkisi ve yetkileri kısıtlanmıştır. Böyle bir tabloda, anayasal mimarî içinde daha talî bir konuma yerleştirilen Meclis'in üye sayısının arttırılmasıyla nasıl bir demokratik kazanım elde edilebileceği ise, tam olarak anlaşılamamıştır. “%10'luk seçim barajı” ve “sun'i olarak daraltılan seçim çevreleri” aynı kaldığı müddetçe, milletvekili sayısının arttırılması yoluyla daha dengeli ve adaletli bir temsil olanağına kavuşulacağını iddia etmek mümkün değildir.

Ayrıca Anayasa'nın 78. maddesindeki değişiklikte seçimlerden önce seçim takviminin başlamasıyla yürürlüğe girecek şekilde düzenlenmiştir.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

C. Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçim dönemi

Madde 77—Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimleri dört yılda bir yapılır.

Meclis, bu süre dolmadan seçimin yenilenmesine karar verebileceği gibi, Anayasada belirtilen şartlar altında Cumhurbaşkanınca verilecek karara göre de seçimler yenilenir. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.

Yenilenmesine karar verilen Meclisin yetkileri, yeni Meclisin seçilmesine kadar sürer.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

C. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanının Seçim Dönemi

Madde 77- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde 101 inci maddedeki usule göre ikinci oylama yapılır.

DEĞERLENDİRME Teklifte “Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı” seçiminin beş yılda bir ve “...aynı günde...” yapılması öngörülmektedir. önerisi her fırsatta örnek aldıkları söylenen ABD başkanlık sisteminde bulunmamakta tam tersi başkanlık senato ve temsilciler meclisi seçimlerinin aynı güne gelmemesine özen gösterilmektedir.

Aynı günde ve doğal olarak benzer siyasî iklimin hâkim olduğu bir ortamda yapılacak seçimlerde, Cumhurbaşkanı ile Yasama Organındaki çoğunluğun aynı veya benzer siyasî çizgiyi temsil eden kişiler arasından seçileceğini kuvvetle muhtemel olup; bu durumda Anayasa değişikliği ile Yürütme’yi hukuken denetleme yetkisi kaldırılan Meclis’in, Yürütme üzerindeki siyasî kontrol işlevi de büyük ölçüde zedelenmiş olacaktır.

Bir başka ihtimal de, aynı günde yapılan seçimler neticesinde Cumhurbaşkanı ile Yasama organı çoğunluğunun farklı siyasî görüşlere mensup kişiler arasından seçilmesi halinde, doğrudan halkoyuyla seçilen Cumhurbaşkanı ile farklı siyasî görüşteki Yasama çoğunluğu arasında çeşitli siyasî krizlerin doğması, her zaman ihtimal dâhilinde olacaktır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN**İKİNCİ BÖLÜM****YÜRÜTME*****Cumhurbaşkanı******Nitelikleri ve Tarafsızlığı***

Madde 101 – (Değişik: 31/5/2007-5678/4 md.) Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış ~~Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve~~ milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

~~Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür. Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir.~~

~~Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN**İKİNCİ BÖLÜM****YÜRÜTME*****Cumhurbaşkanı******Adaylık ve Seçimi***

Madde 101- Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, **doğrudan** halk tarafından seçilir.

Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüz bin seçmen aday gösterebilir.

Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.

Seçimlerin tamamlanamaması halinde yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usûl ve esaslar kanunla düzenlenir.

SİYASİ PARTİ GRUPLARI DEĞİŞİKLİK

Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilecek kişiler bakımından bir farklılaştırmaya gidilerek, Cumhurbaşkanı adayı önerme konusunda (diğer bazı aktörlere ek olarak) “...*siyasî parti grupları*...”nın yetkili olacağı belirtilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Önerilen değişiklikle birlikte, Anayasa’nın 101. maddesinde hâlihazırda mevcut olan“...*en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile...*” Cumhurbaşkanı adayı önerme olanağı ortadan kaldırılmış olmaktadır. Bu tercihin ilk etkisi, Cumhurbaşkanı’nın “**partili**” ve dolayısıyla “**tarafılı**” olacağıdır. Gerçekten, bu hükümle birlikte “(A), (B) veya (C) partisinin Cumhurbaşkanı adaylarından...” söz etmek, yalnızca bir siyasî eleştiri ve söylem olmaktan çıkacak ve hukukî bir gerçek haline dönüşecektir. Bu durum ise, Cumhurbaşkanı’nın devletin varlığını, bölünmezliğini ve ulusun bütünlüğünü temsil eden rolünü ortadan kaldıracaktır. Gerçekten, böyle bir adaylık sürecinin sonunda seçilen kişinin “*belli bir partinin Cumhurbaşkanı adayı*” olmaktan, “*bütün bir Millet’in Cumhurbaşkanı*” olmaya nasıl geçiş yapılabileceği ise soru işaretidir.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

II. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Görev ve Yetkileri**A. Genel olarak**

Madde 87 – Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; ~~Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek;~~ bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, (...) **(Ek ibare: 3/10/2001- 4709/28 md.)** Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilanına (...) karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde ön görülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

II. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Görev ve Yetkileri**A. Genel olarak**

Madde 87 – Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; bütçe ve kesinhesap kanun **tekliflerini** görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek.

DEĞİŞİKLİK

“...*Bakanlar Kurulunu ve Bakanları denetlemek...*” görev ve yetkisin, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkileri arasından çıkarılması öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Teklifin kabulü halinde, artık Türkiye’de Yasama Organı’nın Yürütme Organı üzerinde anayasal araçlar yoluyla herhangi bir siyasî denetim sahibi olamayacağı anlamına gelmektedir. Üstelik bu durum, Yasama ve Yürütme organları arasında “*sert kuvvetler ayrılığı*” modeli olarak bilinen ABD tipi saf Başkanlık Sistemlerini bile aşan bir değişiklik önerisidir. Her şeyden önce, Cumhurbaşkanı’nın Bakanları tek başına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin onayı olmaksızın göreve atayabileceğinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

C. Kanunların Cumhurbaşkanınca Yayımlanması

Madde 89 – (3) Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar Meclise geri gönderebilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

C. Kanunların Cumhurbaşkanınca Yayımlanması

Madde 89 – (3) Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu **üye tam sayısının salt çoğunluğu** ile aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar Meclise geri gönderebilir.

DEĞİŞİKLİK

Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geri gönderilen kanunun aynen kabulünün, ancak Meclis "... *üye tamsayısının salt çoğunluğu ile...*" mümkün olabileceği öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bu düzenlemeyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Cumhurbaşkanı tarafından bir kez daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunu aynen kabul edebilmesi, başka bir ifadeyle kendi iradesinde ısrar edebilmesi için, kanunların kabulü için öngörülen olağan karar yeter sayısını aşan "*nitelikli bir çoğunluğa*" ulaşması öngörülmektedir. Bu durumun, Anayasa'da hâlihazırda var olan "*basit çoğunlukla (ikinci kez) kabul*" (184 üye ile toplanma ve 138 üye ile karar verme) sisteminden farklı bir düzenleme olduğu açıktır.

Ancak, burada önemli olan husus; bu değişikliğin Anayasa değişiklik teklifindeki diğer hükümlerle birlikte değerlendirilmesi gerekliliğidir. Böyle bir değerlendirme sonucunda, Cumhurbaşkanlığı makamında toplanan olağanüstü Yürütme yetkilerine ek olarak, sistem içinde Yasama konusunda da Cumhurbaşkanı lehine büyük bir dengesizliğin yaratılmış olduğu kolaylıkla görülebilmektedir. Gerçekten, Cumhurbaşkanı bir yandan "*Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri*" ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne paralel bir yasama yetkisi kullanmakta, diğer yandan da Yasama'nın Meclis'e bırakılmış olan ayağında da önemli etki ve müdahale gücünü elinde bulundurmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

III. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Faaliyetleri ile İlgili Hükümler**A. Toplanma ve Tatil**

Madde 93 –(Değişik: 23/7/1995-4121/11 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır. Meclis, bir yasama yılında en çok üç ay tatil yapabilir; ara verme veya tatil sırasında, ~~doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine;~~ Cumhurbaşkanınca toplantıya çağrılır. Meclis Başkanı da doğrudan doğruya veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine, Meclisi toplantıya çağırır. Ara verme veya tatil sırasında toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinde, öncelikle bu toplantıyı gerektiren konu görüşülmeden ara verme veya tatile devam edilemez.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

III. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Faaliyetleri ile İlgili Hükümler**A. Toplanma ve Tatil**

Madde 93 –(2) Meclis, bir yasama yılında en çok üç ay tatil yapabilir; ara verme veya tatil sırasında, Cumhurbaşkanınca toplantıya çağrılır.

DEĞİŞİKLİK

Ara verme veya tatil sırasında “...*doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine...*” toplanabilen Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin, bundan böyle yalnızca Cumhurbaşkanınca tarafından toplantıya çağrılabilmesi belirtilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Düzenlemenin kabulü halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin ara verme veya tatil sırasında acil bir ihtiyaç ortaya çıktığında dahi kendi iradesiyle toplanamayacağı; bunun için ancak Cumhurbaşkanınca çağrısına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Bu düzenlemenin bir diğer önemli boyutu da, Yasama ve Yürütme arasındaki dengenin Yürütme lehine daha da bozulmasının bir örneğini oluşturmasıdır. Zira teklif kapsamında Yasama organının Yürütme (yani özetle Cumhurbaşkanı) üzerindeki denetim yetkisi tümüyle ortadan kaldırılırken, Yürütme’nin (yani Cumhurbaşkanı’nın) Yasama üzerinde etki sahibi olmasına yönelik tüm kapılar açık bırakılmış olmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

~~IV. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları~~

~~A. Genel olarak~~

~~Madde 98~~ – Türkiye Büyük Millet Meclisi soru, Meclis araştırması, genel görüşme, gensoru ve Meclis soruşturması yollarıyla denetleme yetkisini kullanır.

~~Soru, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibarettir.~~

Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.

Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

~~Soru, Meclis araştırması ve genel görüşme ile ilgili önergelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemleri Meclis içtüzüğü ile düzenlenir.~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Madde Kenar Başlığı Yok

Madde 98- Türkiye Büyük Millet Meclisi; Meclis araştırması, genel görüşme, Meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanır.

Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir.

Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Meclis soruşturması, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlar hakkında 106 ncı maddenin beşinci, altıncı, yedinci fıkraları uyarınca yapılan soruşturmadan ibarettir.

Yazılı soru; yazılı olarak en geç onbeş gün içerisinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

Meclis araştırması, genel görüşme ve yazılı soru önergelerinin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile araştırma usûlleri Meclis içtüzüğü ile düzenlenir.

MADDE BAŞLIĞININ KALDIRILMASI

DEĞİŞİKLİK

“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bilgi edinme ve denetim yolları” olan kenar başlığının Anayasa metninden çıkarılması öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bu durum, temel olarak Yasama Organı’nın Yürütme’yi hukukî yollarla denetlenme imkânlarının ortadan kaldırması sonucunu doğurmaktadır.

Bu değişiklikle birlikte, *“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bilgi edinme ve denetim yolları”* ibaresinin Anayasa’dan çıkarılması ve yerine bir öneri konulamamış olması sonucunda, söz konusu madde *“Başlıksız”* kalmaktadır. Böylece, değişiklik teklifiyle birlikte, Türkiye’de Yasama ile Yürütme organı arasındaki ilişkilerin *“isimlendirilemediği”* bir hükümet sisteminin önerildiği izlenimi ortaya çıkmaktadır.

YAZILI SORU SORULMASI

DEĞİŞİKLİK

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bundan böyle *“...Başbakan veya bakanlar kurulu ...”* yerine ancak *“...Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlara...”* yazılı soru sorabileceklerdir.

DEĞERLENDİRME

Sistemdeki tüm Yürütme yetkilerinin Cumhurbaşkanı’nda toplanmış olmasına karşın; milletvekillerinin Cumhurbaşkanı’na soru sormalarına olanak tanınmamakta; sorular ancak *“...Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlara...”* yöneltilebilmektedir. Bu durum ise, tüm Yürütme (ve “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri” yoluyla Yasama) yetkileri şahsen kendisinde toplanan, ancak milletvekilleri tarafından şahsen soru sorulamayacak bir makam yaratılması anlamına gelmekte ve Cumhuriyet rejimlerinden ziyade, Monarşi (Kraliyet) rejimlerini andıran bir Yürütme organını çağrıştırmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

D. Görev ve Yetkileri

Madde 104 – Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. ~~Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını~~ **gözetir.**

~~Bu amaçlarla Anayasanın ilgili maddelerinde gösterilen şartlara uyarak yapacağı görev ve kullanacağı yetkiler şunlardır:~~

~~a) Yasama ile ilgili olanlar:~~

Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını **yapmak;**

~~Türkiye Büyük Millet Meclisini gerektiğinde toplantıya çağırarak, Kanunları yayımlamak,~~

Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek,

~~Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halk oyna sunmak,~~

Kanunların, ~~kanun hükmündeki kararnamelerin,~~ Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak,

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

D. Görev ve Yetkileri

Madde 104 – Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. **Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.**

Cumhurbaşkanı, **Devlet başkanı** sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını **temin eder.**

Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir. Kanunları yayımlar.

Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir. Üst düzey kamu yöneticilerini atar ve görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanının kararnamesi ile düzenler.

Yabancı devletlere **Türkiye Cumhuriyeti'nin** temsilcilerini

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

~~Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek,~~

b) Yürütme alanına ilişkin olanlar:

~~Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek,~~

~~Gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırarak,~~

Yabancı devletlere—~~Türk~~ **Devletin** temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul ~~etmek,~~

Milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve ~~yayımlamak,~~ Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek,

~~Genelkurmay Başkanını atamak,~~

~~Milli Güvenlik Kurulunu toplantıya çağırarak, Milli Güvenlik Kuruluna Başkanlık etmek,~~

~~Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim veya olağa nüsti hal ilan etmek ve kanun hükmünde kararname çıkarmak, Kararnameleri imzalamak, Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafiflet ~~mek veya kaldırmak,~~~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.

Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar.

Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.

Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.

Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.

Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

~~Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve Başkanını atamak,~~
~~Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırmak, Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek,~~
~~Üniversite rektörlerini seçmek,~~
~~ç) Yargı ile ilgili olanlar:~~
~~Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştay üyelerinin dörtte birini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekilini, Askeri Yargı tay üyelerini, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmek.~~
 Cumhurbaşkanı, ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.
 Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.
 Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.
 Cumhurbaşkanı ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

DEĞİŞİKLİK

Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabileceği öngörülmekte ve bu Kararnamelere ilişkin çeşitli esaslara yer verilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bu düzenlemenin, Cumhurbaşkanı'nın sistem içindeki rolünü aşırı ölçüde güçlendiren ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni rolünü aynı ölçüde sınırlayan bir düzenleme olduğu açıktır.

Anaysanın 6 ve 7 maddelerine açıkça çelişki anlamına gelen bu değişiklik uygulama sırasında büyük sıkıntılar doğuracağı açıktır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

E. Sorumluluk ve Sorumsuzluk Hali

Madde 105 – Cumhurbaşkanı, Anayasa ve diğer kanunlarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanır; bu kararlardan Başbakan ve ilgili bakan sorumludur.

Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine başvurulamaz.

Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

E. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

Madde 105 – Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasında her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımdan itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı seçim kararı alamaz. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer.

Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

DEĞİŞİKLİK

Cumhurbaşkanı hakkında bir suç işlediği iddiasıyla soruşturma açılabilmesi ve Yüce Divan yargılamasının yolunun açılabilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çok yüksek nitelikli çoğunluk kararlarıyla (*üye tamsayısının salt çoğunluğunun teklifi ve üye tamsayısının üçte ikisinin kabul oyu*) mümkün olabilmektedir. Bu yöntem, Cumhurbaşkanı'nın görev süresi tamamlandıktan sonra, bu süre içinde işlediği iddia edilen suçlar bakımından da aynı şekilde uygulanmaya devam edecektir.

DEĞERLENDİRME

Önerilen bu düzenleme kapsamında her şeyden önce, Cumhurbaşkanı'nın "*kişisel suçları*" ile "*görev suçları*" arasındaki ayrımın dikkate alınmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, Cumhurbaşkanı'na Cumhurbaşkanlığı göreviyle ilgili olmayan suç isnatları yöneltilmesi söz konusu olduğunda dahi (ölüm veya yaralanmayla sonuçlanan trafik kazasına sebep olmak gibi), adeta "*Vatana İhanet*" suçlamasına eşdeğer düzeydeki bir usul engeliyle karşılaşılmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

F. Cumhurbaşkanı vekillik etme

Madde 106 — Cumhurbaşkanı hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebep-lerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, görevine dönmesine kadar, ölüm, çekilme veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde de yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanı ait yetkileri kullanır.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

F. Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Cumhurbaşkanı Vekalet ve Bakanlar

Madde 106 – Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde kırkbeş gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl ve daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır. Cumhurbaşkanı hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanı vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı ait yetkileri kullanır. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, milletvekili

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, 81 inci maddede yazılı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde andiçerler. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Bu kişilerin görevde bulundukları sürede, görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar bakımından, görevleri bittikten sonra da (5)'inci, (6)'ncı ve (7)'nci fıkra hükümleri uygulanır.

Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, göreviyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.

DEĞİŞİKLİK

Cumhurbaşkanı'nın "...seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabil(eceği)" öngörülmektedir. İlaveten, Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde veya Cumhurbaşkanı'nın hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde de, "...Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır" hükmü getirilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bu noktada gözden kaçırılmaması gereken asıl husus; Cumhurbaşkanı Yardımcısı konumundaki kişi(ler)in yalnızca Cumhurbaşkanı'na "danışmanlık" yapan kişiler olmakla kalmayacağıdır. Aksine, bu kişi(ler) Cumhurbaşkanlığı'na vekâlet edecekleri süre boyunca Cumhurbaşkanı'na verilmesi önerilen her türlü Yürütme ve Yasama yetkilerini bizzat kullanabileceklerdir.

Teklif edilen bu sistem, yürürlükteki anayasal sistemden tümüyle farklıdır. Zira mevcut anayasal düzenleme uyarınca, Cumhurbaşkanlığı makamına vekâlet ihtiyacı ortaya çıktığında, bu görev Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından üstlenilmektedir.

Bu düzenlemenin, önerilen düzenlemeden iki noktada ayrıldığını söylemek mümkündür:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, aynı zamanda milletvekili olması nedeniyle, bizzat seçilmiş bir kişidir.
2. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, makamı itibarıyla, aynı Cumhurbaşkanı gibi *ilkesel bir tarafsızlık* içindedir.

Teklif edilen hüküm uyarınca, Cumhurbaşkanı tarafından hiçbir ölçüte bağlı olmaksızın atanacak olan Cumhurbaşkanı Yardımcılarının ise, bu niteliklerin hiçbirine sahip olmayacağı açıktır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

IV. İdare

A. İdarenin esasları

1. İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği

MADDE 123. – İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya **kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.**

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

IV. İdare

A. İdarenin esasları

1. İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği

MADDE 123. – İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya **Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle dayanılarak kurulur.**

DEĞERLENDİRME

106. Maddenin son fıkrasının “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.” şeklinde düzenlenmesi ile yukarıdaki maddenin birlikte değerlendirmesi yapıldığında Cumhurbaşkanına bir kararname ile ülkenin idari yapısını değiştirme yetkisi verildiği dikkate alındığında değişikliğin ne kadar tehlikeli boyutlara gideceği dikkatlice düşünülmelidir.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

F. Seçimlerde geçici Bakanlar Kurulu

~~MADDE 114. – Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanları çekilir.~~

~~Seçimin başlangıç tarihinden üç gün önce; seçim dönemi bitmeden seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde ise, bu karardan başlayarak beş gün içinde, bu bakanlıklara Türkiye Büyük Millet Meclisi içinden veya dışarıdan bağımsızlar Başbakanca atanır.~~

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

F. Seçimlerde geçici Bakanlar Kurulu

~~MADDE 114. – Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanları çekilir.~~

~~Seçimin başlangıç tarihinden üç gün önce; seçim dönemi bitmeden seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde ise, bu karardan başlayarak beş gün içinde, bu bakanlıklara Türkiye Büyük Millet Meclisi içinden veya dışarıdan bağımsızlar Başbakanca atanır.~~

DEĞERLENDİRME : Maddenin tamamının yürürlükten kaldırılması planlanmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

~~H. Türkiye Büyük Millet Meclisi Seçimlerinin Cumhurbaşkanınca Yenilenmesi~~

Madde 116 – Bakanlar Kurulunun, 110-uncu maddede belirtilen güvenoyunu alamaması ve 99-uncu veya 111-inci maddeler uyarınca güvensizlik oyuyla düşürülmesi hallerinde; kırkbeş gün içinde yeni Bakanlar Kurulu kurulumaması veya kurulduğu halde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak, seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.

Başbakanın güvensizlik oyu ile düşürülmeden istifa etmesi üzerine kırkbeş gün içinde veya yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminden sonra yine kırkbeş gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması hallerinde de Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.

Yenilenme kararı Resmi Gazetede yayımlanır ve seçime gidilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

H. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanını Seçimlerinin Yenilenmesi

Madde 116 – Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır, Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetkileri, bu organların seçilmesine kadar sürer,

Bu şekilde seçilen Meclis ve Cumhurbaşkanının görev süreleri de beş yıldır.

DEĞERLENDİRME Bu madde ile TBMM'nin herhangi bir gerekçe olmasa dahi kendi kendisini feshedebileceği, bu halde de Cumhurbaşkanı ile aynı siyasî eğilime sahip meclis çoğunluğunun birleştiği bir kompozisyonda, Meclis seçimleriyle birlikte Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin de yenileneceği ve fakat bu durumdaki Cumhurbaşkanının, üçüncü kez bu göreve aday olabileceği düzenlemesi getirilmektedir. Böyle bir durumda ise, bir kişinin "...en fazla iki kez..." Cumhurbaşkanı seçilebileceği yönündeki 101.maddede yer alan düzenlemenin etkisiz kılınacağı açıktır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

***Olağanüstü Yönetim Usulleri A. Olağanüstü Haller
Tabii Afet ve Ağır Ekonomik Bunalım Sebebiyle
Olağanüstü Hal İlanı***

Madde 119 – Tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bu- nalım hallerinde, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde süresi altı ayı geç- memek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

III. Olağanüstü Hal Yönetimi

Madde 119 - Cumhurbaşkanı, savaş hali, savaş gerektirecek bir durumun baş göstermesi, ayaklanma olması veya vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışmanın veya ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması; anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması; kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması; tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilân edebilir.

Olağanüstü hal ilanı kararı verildiği gün Resmi Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir. Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ay geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz. Olağanüstü hallerde vatandaşlar için

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir. Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun Hükmündeki bu kararnameler Resmi Gazetede yayımlanır. Aynı gün Meclis onayına sunulur.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri bir ay içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.

DEĞİŞİKLİK Olağanüstü hal ilân yetkisi “Cumhurbaşkanı Başkanlığı’ndaki Bakanlar Kurulu”ndan alınarak, Cumhurbaşkanı’na bırakılmaktadır.

DEĞERLENDİRME Mevcut sistemde olağanüstü hal ilan yetkisi “...Cumhurbaşkanlığı Başkanlığı’nda toplanan Bakanlar Kurulu”na aittir. Yetkinin bu şekilde Bakanlar Kurulu tarafından kullanılması, konunun kurul halinde tartışılmasına ve Cumhurbaşkanlığı’nın da fikir beyan etmesine imkân vermektedir.

Bu yetkinin yalnızca Cumhurbaşkanı’na bırakılması, toplum ve devlet hayatına ilişkin ciddi tehditlerin ortaya çıktığı bu en ciddi anlarda, alınması gereken tedbirler konusunda Yürütme organı içinde asgari bir tartışma ve kolektif karar alma imkânı dahi ortadan kaldırılmış olmaktadır.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

E. Mahkemelerin Kuruluşu

Madde 142 – Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

E. Mahkemelerin Kuruluşu

Madde 142 – Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

Disiplin mahkemeleri dışında askeri mahkemeler kurulamaz. Ancak, savaş halinde asker kişilerin görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askeri mahkemeler kurulabilir.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

II. Yüksek Mahkemeler**Anayasa Mahkemesi****Kuruluşu****Madde 146 – (Değişik: 7/5/2010-5982/16 md.)**

Anayasa Mahkemesi **onycdi** üyeden kurulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi; iki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden, bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak bu seçimde, her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır; üçüncü oylamada en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay, **bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi** genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden;

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

II. Yüksek Mahkemeler**Anayasa Mahkemesi****Kuruluşu****Madde 146 – (Değişik: 7/5/2010-5982/16 md.)**

Anayasa Mahkemesi **onbeş** üyeden kurulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi; iki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden, bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak bu seçimde, her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır; üçüncü oylamada en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; en az ikisi hukukçu olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

en az ikisi hukukçu olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilim- ler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

Yargıtay, Danıştay, ~~Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi~~ ve Sayıştay genel kurulları ile Yükseköğretim Kurulundan Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde, her boş üyelik için, (...)

en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır. Baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday için yapılacak seçimde (...) en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay genel kurulları ile Yükseköğretim Kurulundan Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde, her boş üyelik için, (...) en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır. Baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday için yapılacak seçimde (...) en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

DEĞİŞİKLİK

Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısının, “Askerî Yargıtay” ve “Askerî Yüksek İdare Mahkemesi”nin kaldırılması ve buralardan Anayasa Mahkemesi'ne üye seçimine son verilmesi neticesinde, 17'den 15'e indirilmesi önerilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Önerilen düzenleme uyarınca askeri mahkemelerin kaldırılmasının bir sonucu olarak Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nden Anayasa Mahkemesine üye seçilmesi uygulamasına son verilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, Mahkeme'nin üye sayısının değişmesi değil; ama bu üyelerin atanama biçimidir. Bu bağlamda, üye sayısı 15'e düşürülen Yüksek Mahkeme'nin;

- 3 Üyesi, Cumhurbaşkanının iktidar partisi genel başkanı olarak kontrol ettiği **Meclis** tarafından seçilmekte,
- 3 Üyesi, üyelerini Cumhurbaşkanının belirlediği YÖK tarafından önerilmekte ve **Cumhurbaşkanı** tarafından seçilmekte,
- 4 Üyesi, belli kategori isimleri arasından doğrudan **Cumhurbaşkanınca** seçilmekte.
- Kalan 5 Üye de Yargıtay ve Danıştay'ın gösterdiği adaylar arasından yine **Cumhurbaşkanı** tarafından seçilmektedir.

Özetle, Anayasa Mahkemesi'nin neredeyse tüm Üyeleri bir şekilde Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş ve atanmış olmaktadır.

Bu şekilde oluşmuş bir Anayasa Mahkemesi'nin de, Cumhurbaşkanı'nın iktidar partisi genel başkanlığını yaptığı Meclisten gelecek kanunların Anayasa'ya uygunluğunu ne kadar etkin bir biçimde denetleyebileceği ya da Yüce Divan görevini tarafsız ve bağımsız şekilde nasıl yerine getirebileceği konusunda endişe duymak ise, kaçınılmaz görünmektedir.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

DÖRDÜNCÜ KISIM***Mali ve Ekonomik Hükümler*****BİRİNCİ BÖLÜM*****Mali Hükümler******I. Bütçe******A. Bütçenin hazırlanması ve uygulanması***

Madde 161—Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları, yıllık bütçelerle yapılır.

(Değişik ikinci fıkra: 29/10/2005-5428/3 md.) Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü kanunla düzenlenir.

Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir.

Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

DÖRDÜNCÜ KISIM***Mali ve Ekonomik Hükümler******BİRİNCİ BÖLÜM******Mali Hükümler******I. Bütçe******Bütçe ve Kesin Hesap***

Madde 161 – Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır.

Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar. Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz. Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile cari ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek mali kaynak gösterilmesi zorunludur.

YÜRÜRLÜKTEKİ METİN

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Merkezî yönetim kesinhesap kanunu teklifi, ilgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak en geç altı ay sonra Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Sayıştay genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesinhesap kanun teklifinin verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Meclise sunar.

Kesinhesap kanunu teklifi ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez.

Kesinhesap kanunu teklifi, yeni yıl bütçe kanunu teklifiyle birlikte görüşülür ve karara bağlanır

BAŞKANIN GÖREV VE YETKİLERİ

- 1- Anayasayı uygulamak, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetmek.
- 2- İç ve Dış siyaseti yürütmek.
- 3- Kanunları onaylamak.
- 4- Kanunları veto etmek.
- 5- Anayasa değişikliklerini gerekirse halk oylamasına sunmak.
- 6- Anayasa mahkemesine iptal davası açmak.
- 7- TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek.
- 8- Başkan yardımcılarını atamak.
- 9- Bakanları atamak.
- 10- Bütçe ve Kesin Hesap kanunlarının teklifini sunar
- 11- Üst kademe yöneticileri atamak.
- 12- C.B. Kararnamelerini çıkarmak.
- 13- Yabancı ülkelere temsilci atamak, yabancı temsilcileri kabul etmek.
- 14- Milletlerarası anlaşmaları akdetmek ve yayınlamak.

BAŞKANIN GÖREV VE YETKİLERİ

- 15- TSK başkomutanlığını temsil etmek .
- 16- TSK kullanılmasına karar vermek.
- 17- Genel Kurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarını atamak.
- 18- OHAL ilan etmek.
- 19- Hastalık ve kocama nedeni ile kişilerin cezalarını af etmek.
- 20- YÖK üyelerini seçmek
- 21- Üniversite rektörlerini seçmek
- 22- Anayasa Mahkemesi üyelerini seçmek.
- 23- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını Seçmek.
- 24- HSK üyelerini seçmek
- 25- Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerini atamak
- 26- Tüzük ve yönetmelikler çıkarmak, yayınlamak.
- 27- Bakanlık ve bakanlıkların taşra teşkilatları kurmak, kaldırmak.
- 28- Kamu Tüzel Kişiliği kurmak

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

GEÇİCİ MADDE 21-

A) Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27'nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi 3/11/2019 tarihinde birlikte yapılır. Seçimin yapılacağı tarihe kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Cumhurbaşkanının görevi devam eder. Meclisin seçim kararı alması halinde, 27'nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İktüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.

C) Anayasanın 159 uncu maddesinde yapılan düzenlemeye göre Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeleri en geç otuz gün içinde seçilirler ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki kırkinci günü takip eden iş günü görevlerine başlarlar. Başvurular, bu maddenin yürürlüğe girdiği

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

tarihten itibaren beş gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılır. Başkanlık, başvuruları Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona gönderir. Komisyon on gün içinde her bir üyelik için üç aday üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla belirler. Birinci oylamada üçte iki çoğunlukla seçimin sonuçlandırılmaması halinde, ikinci ve üçüncü oylamalar yapılır; bu oylamalarda üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Beşte üç çoğunluğun sağlanamaması halinde üçüncü oylamada en çok oyu almış olan, seçilecek üyelerin iki katı aday arasından ad çekme usulü ile üye belirleme işlemi tamamlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu aynı usul ve nisapları gözeterek onbeş gün içinde seçimi tamamlar. Mevcut Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeleri, yeni üyelerin göreve başlayacağı tarihe kadar görevlerine devam eder ve bu süre içinde yürürlükteki Kanun hükümlerine göre çalışır. Yeni üyeler, ilgili kanunda değişiklik yapıncaya kadar mevcut Kanunun Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uyarınca çalışır. Görevi sona eren ve Hâkimler ve Savcılar Kuruluna yeniden seçilmeyen üyelerden, talepleri halinde adli yargı hâkim ve savcılar arasından seçilenler Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcılar arasından seçilenler

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

Danıştay üyeliğine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca seçilir; öğretim üyeleri ve avukatlar arasından seçilenler ise Danıştay üyeliğine Cumhurbaşkanınca atanır. Bu şekilde yapılan seçim ve atamalarda boş kadro olup olmadığına bakılmaz, seçilen ve atanan üye sayısı kadar Yargıtay ve Danıştay kadrolarına üye kadrosu ilave edilir.

D) Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş bulunan kişilerin herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyelikleri devam eder .

E) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve askerî mahkemeler kaldırılmıştır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde; Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, İkinci Başkan ve üyeleri ile diğer askerî hâkimler (yedek subaylar hariç) tercihleri ve mükteseppleri dikkate alınarak;

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

a) Hâkimler ve Savcılar Kurulunca adli veya idari yargıda hâkim veya savcı olarak atanabilirler.

b) Aylık, ek gösterge, ödenek, yargı ödeneği, ek ödeme, malî, sosyal hak ve yardımlar ile diğer hakları yönünden emsali adli veya idari yargıya mensup hâkim ve savcılar, bunların dışındaki hak ve yükümlülükler yönünden ise bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki mevzuat hükümleri uygulanmaya devam edilmek suretiyle Millî Savunma Bakanlığınca mevcut sınıflarında, Bakanlık veya Genelkurmay Başkanlığının hukuk hizmetleri kadrolarına atanırlar. Bunlardan, emeklilik hakkını elde edenlerden yaş haddinden önce bu görevlerden kendi istekleriyle ayrılacaklara ödenecek tazminata ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

Kaldırılan askerî yargı mercilerinde görülmekte olan dosyalardan; kanun yolu incelemesi aşamasında olanlar ilgisine göre Yargıtay veya Danıştaya, diğer dosyalar ise ilgisine göre görevli ve yetkili adli veya idari yargı mercilerine dört ay içinde gönderilir.

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

F) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür. Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur.

G) Kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler, ilgili mevzuatta değişiklik yapıncaya kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılır.

H) Anayasanın 67'nci maddesinin son fıkrası hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra birlikte yapılacak ilk milletvekili genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından uygulanmaz.

MADDE 18- Bu Kanun ile Anayasanın;

a) 8, 15, 17, 19, 73, 82, 87, 88, 89, 91, 93, 96, 98, 99, 100, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113 üncü maddelerinde yapılan değişiklikler ile 114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının ilgalı yönünden, 115, 116, 117,

TEKLİFLE DEĞİŞİK METİN

118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 ve 125 inci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 127'nci maddenin son fıkrasına dair değişiklik; 131, 134, 137 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 148 inci maddenin birinci fıkrasındaki değişiklik ile altıncı fıkrasındaki "Bakanlar Kurulu üyelerini" ibaresine dair değişiklik, 150, 151, 152, 153, 155 inci maddenin ikinci fıkrası, 161, 162, 163, 164, 166 ncı ve 167 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile Geçici 21 inci maddenin (F) ve (G) fıkraları, birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

b) 75, 77, 101 ve 102 nci maddelerinde yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

c) Değiştirilen diğer hükümleri ile 101 inci maddesinin son fıkrasında yer alan "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişiği kesilir" ibaresinin ilgası bakımından yayımı tarihinde, yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanır.

YENİ ANAYASADA CUMHURBAŞKANININ YETKİLERİ

YASAMAYI KONTROL EDECEK

- * Parti Genel Başkanı olarak Milletvekili listelerini yapacak.
- * Meclisi feshedebilecek.
- * Bütçeyi hazırlayacak.
- * Kararnameler ile kanun alanını daraltacak.
- * Kanunları veto edebilecek.

DEVLETİ YAPILANDIRACAK

- * Kamu kurum ve kuruluşlarını kuracak.
- * Kamu tüzel kişilerini kuracak / yetki verecek.
- * Bölgesel idare yapıları kurabilecek.

YARGIYI ŞEKİLENDİRECEK

- * HSK Başkanını atayacak.
- * HSK'nın yarısını atayacak.
- * AYM'de 15 üyeden 12'sini atayacak.

BÜROKRASIYI / DEVLETİ ŞEKİLENDİRECEK

- * Tüm üst düzey kamu yöneticilerini atayacak.
- * Atama kriterlerini belirleyecek.
- * Eğitimi şekillendirecek. (YÖK/Rektörler)
- * Orduyu şekillendirecek.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİ BELİRLEYECEK

- * Uluslararası anlaşmaları akdedecek.
- * Büyükelçileri atayacak.

GENİŞ YETKİ ALANLARI

- * Milli güvenlik politikalarını belirleyecek.
- * TSK Başkomutanlığını temsil edecek.
- * TSK' kullanılmasına karar verecek.
- * OHAL ilanına karar verecek.

Bu geniş yetkilere karşılık
DENETİM ?

- * Tüm bu yetkileri tek başına, herhangi bir denetim olmadan kullanacak.
- * Dar yargı denetimi olacak(Sadece AYM)
- * Danıştay ön incelemesi kalkacak.
- * Ömür boyu hukuki koruma altında olacak.
- * Ancak 400 milletvekilinin oyu ile Yüce Divan'a sevk edilebilecek.
- * Teklifte her ne kadar iki kez üst üste seçilebilir hükmü olsa da, aynı teklifin 116.md.'sine göre bu 3 döneme çıkacak.

BAŞKANLIK SİSTEMİ İLE YÖNETİLEN DEVLETLER

Afganistan	Güney Kore	Paraguay
Arjantin	Haiti	Peru
Azerbaycan	Honduras	Seyşeller
Belarus	İran	Sierra Leone
Bolivya	Kazakistan (Değiştirmek üzere)	Sri Lanka
Brezilya	Kenya	Sudan
Dominik Cumhuriyeti	Kıbrıs	Surinam
Endonezya	Kolombiya	Şili
Ermenistan	Kosta Rika	Tanzanya
Ekvator	Liberya	Türkmenistan (70 yaş sınırı kalktı)
El Salvador	Meksika	Uganda
Filipinler	Nikaragua	Uruguay
Guatemala	Nijerya	Venezuela
Gana	Zaire	Zambiya

Yukarıdaki devletler arasında Amerika Birleşik Devletleri bulunmamaktadır. Çünkü oradaki başkanlık sisteminde kuvvetler ayrılığı ve başkanın parlamento tarafından denetlenmesi çok geniş ve sıkı kurallara bağlanmış olup, bizdeki yasa metni ile tamamen farklılık göstermektedir. Yukarıda isimleri belirtilen ülkelere benzemek istiyor muyuz ? İstemiyor muyuz ? Tercih sizin..

#TercihSizin

İZMİR BAROSU

1456 Sokak No.14 35220 Alsancak - İZMİR
Tel. 0232 400 00 00 - 463 00 14 Faks. 0232 463 00 14
yenianayasa.izmirbarosu.org.tr